

Petrol Piyasasında Uygulanacak Teknik Kriterler Hakkında Yönetmelik

Amaç

Madde 1 — Bu Yönetmeliğin amacı; petrol piyasasına ilişkin faaliyetler kapsamındaki tesislerin ve piyasaya sunulan petrol ve madeni yağın teknik düzenlemelere ve standartlara uygunluğu ile ilgili usul ve esasların belirlenmesidir.

Kapsam

Madde 2 — Bu Yönetmelik; lisansa konu tesislerin tasarımı, yapım ve montajı, test ve kontrolü, işletmeye alınması ve işletilmesi, bakım ve onarımı, tesislerde asgari emniyetin sağlanması ve yurt içinde satışı yapılacak petrol ve madeni yağın teknik düzenlemelere ve standartlara uygunluğuna ilişkin esasları kapsar.

Hukuki Dayanak

Madde 3 — Bu Yönetmelik 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununa dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve Kısaltmalar

Madde 4 — Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Kanun: 4/12/2003 tarihli ve 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununu,
- b) Kurum: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunu,
- c) Kurul: Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunu,
- d) Başkan: Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu Başkanını,
- e) EN: Avrupa Standartlarını,
- f) TS: Türk Standartlarını,
- g) TSE: Türk Standardları Enstitüsünü,
- h) Akaryakıt: Benzin türleri, nafta (hammadde, solvent nafta hariç), gazyağı, jet yakıtı, motorin türleri, fuel-oil türleri ile biodizeli,
- i) Akaryakıtla harmanlanan ürünler: Metil tersiyer bütül eter (MTBE), Etanol vb. (yerli tarım ürünlerinden denatüre olarak üretilenler ile biodizel hariç) akaryakıt ile eşdeğer vergiye tâbi olan ve olacak ürünleri,
- j) Akaryakıt istasyonu: Dağıtıcı veya bunlarla tek elden satış sözleşmesi yapmış bayilerce ilgili mevzuata uygun (teknik, kalite ve güvenlik) olarak kurulup, bir veya farklı alt başlıktan birer akaryakıt dağıtıcısının tescilli markası altında faaliyette bulunan ve esas itibarıyla araçların akaryakıt, madeni yağ, otogaz LPG, temizlik ve ihtiyarî olarak bakım ile kullanıcıların tüplü LPG hariç diğer asgarî ihtiyaçlarını karşılayacak imkânları sunan yerleri,
- k) Akreditasyon: Laboratuvarların, muayene ve belgelendirme kuruluşlarının ulusal veya uluslararası kabul görmüş teknik kriterlere göre çalışmasının değerlendirilmesi ve yeterliliğinin onaylanması ve düzenli aralıklarla denetlenmesi işlemi,
- l) Ham petrol: Yerden çıkarılan sıvı haldeki doğal hidrokarbonları,
- m) İlgili mevzuat: Petrol piyasasına ilişkin Kanun, yönetmelik, lisans, tebliğ, genelge ve Kurul kararlarını,
- n) Katkı maddeleri: Akaryakıt ürünlerinin özelliklerini iyileştirmeye matuf organik ve inorganik maddeleri,
- o) Kalite uygunluk belgesi: Türk Standartı bulunmayan bir malzeme ya da ekipmanın, ilgili uluslararası standartlara veya diğer ülkelerin standartlarına veya TSE tarafından kabul edilen teknik özelliklere uygun olarak imal edilip, piyasaya arz edildiğini gösterir belgeyi,
- p) Madeni yağ: Baz yağına veya kimyasal sentez yöntemi ile işlenen maddelere, bazı katkıların ilâvesi sonucu, hareketli ve temas halinde olan iki yüzey arasındaki sürtünme ve/veya aşınmayı azaltma veya soğutma özelliğine sahip mamul haline getirilen doğal veya yapay maddeleri,
- r) Piyasa: Petrolün temini ve satışı, rafinajı, işlenmesi, depolanması, iletimi, ihrakiye teslimi, taşınması, dağıtımı, bayiliği, kullanımı ve bunlarla ilişkili iş ve işlemlerden oluşan piyasayı,
- s) Standart: Üzerinde mutabakat sağlanmış olan, kabul edilmiş bir kuruluş tarafından onaylanan, mevcut şartlar altında en uygun seviyede bir düzen kurulmasını amaçlayan ortak ve tekrar eden kullanımlar için ürünün özellikleri, işleme ve üretim yöntemleri ve bunlarla ilgili terminoloji, sembol, ambalajlama, işaretleme, etiketleme ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri hususlarından biri veya birkaçını belirten ve uyulması ihtiyarî olan düzenlemeyi,
- t) Teknik düzenleme: Petrolün ve madeni yağın, ilgili idari hükümler de dahil olmak üzere, özellikleri, işleme ve üretim yöntemleri, bunlarla ilgili terminoloji, sembol, ambalajlama, işaretleme, etiketleme ve uygunluk

değerlendirmesi işlemleri hususlarından biri veya birkaçını belirten ve uyulması zorunlu olan her türlü düzenlemeyi,

u) Tesis: Lisans konusu faaliyetin gerçekleştiği ana ve yardımcı üniteler ile idari bölümler bütününden oluşan yapıyı veya deniz, demiryolu veya karayolu araçlarını,

v) Ulusal marker: Akaryakıt; rafineri çıkışında, gümrük girişinde, sanayide yan ürün olarak veya diğer şekillerde üretilen akaryakıtta ise ticari faaliyete konu edilmeden önce eklenecek katkıyı,

y) Ürün: Fiziksel veya kimyasal işlem, rafinaj veya diğer yöntemlerle ham petrol ve/veya ürünlerinden elde edilen ürün veya ara ürün herhangi bir hidrokarbonu, ifade eder.

Standartlar ve Teknik Düzenlemeler

Madde 5 — Piyasa faaliyetlerinin gerçekleştirileceği tüm tesislerin tasarımı, yapım ve montajı, test ve kontrolü, işletmeye alınması ve işletilmesi, bakım ve onarımı, tesislerde asgari emniyetin sağlanmasında, öncelik sırasıyla TS veya EN standartlarına veya bu standartlar da yoksa, TSE tarafından kabul gören diğer standartlara uyulması zorunludur. Standartı bulunmayan malzeme ve ekipman için kalite uygunluk belgesine sahip olma şartı aranır.

Akaryakıt ile ilgili olarak TS veya EN standartları, Kurum tarafından çıkarılacak tebliğlerle teknik düzenleme haline getirilir.

Yurt içinde satışı yapılacak;

a) Akaryakıtın teknik düzenlemelere uygun olması zorunludur.

b) Ürünlerin öncelik sırasıyla TS veya EN standartlarına veya bu standartlar da yoksa, TSE tarafından kabul gören diğer standartlara uygun olması esastır.

c) Mineral ve sentetik esaslı madeni yağların, teknik düzenlemeleri, standartları veya uluslar arası kabul görmüş diğer dokümanları karşılaması esastır. Mineral ve sentetik esaslı baz yağ ithalatı Gümrük Müsteşarlığınca belirlenen miktar ve belirli teknik ölçümleri yapabilecek donanıma sahip yetkili gümrük idarelerinden madeni yağ üretiminde kullanılmak kaydıyla sadece madeni yağ lisansı sahipleri tarafından yapılır.

Ölçüm Birimleri

Madde 6 — Akaryakıt satışlarında metrik ton, kilogram ve 15 °C sıcaklığa göre düzeltilmiş olarak metreküp veya litre üzerinden işlem yapılır. Rafinericiler dahil, kullanıcılara kadar yapılacak olan akaryakıt teslimatlarında 15 °C sıcaklığa göre düzeltilmiş, standart hacim ölçüsü üzerinden teslimat yapılması esastır. Fuel-oil türlerinin teslimatları ise ağırlık ölçüsü üzerinden yapılır.

Teknik Kriterlerden Doğan Yükümlülükler

Madde 7 — Lisans sahiplerinin, teknik kriterlerden doğan yükümlülükleri aşağıdadır:

a) Teknik düzenlemelere uygun olmayan petrol ve madeni yağ ikmal eden lisans sahipleri, kullanıcılara verilen zarar ve hasarları tazmin etmekle yükümlüdür. Zarar ve hasarların tazmini hususu, lisanslarda ve sözleşmelerde yer alır.

b) Lisans sahipleri, kamunun can, mal ve çevre güvenliği ile kendi tesis ve faaliyetlerini önemli ölçüde tehdit eden veya olumsuz etkileyen bir durum oluştuğunda, kamu yetkililerini ve bundan etkilenme ihtimali bulunan ilgilileri haberdar etmek, tehdidin niteliği ve niceliği ile bunu önlemek üzere alınmakta olan tedbirleri Kuruma bildirmek ve çevreye zarar vermemek için gerekli diğer tedbirleri almakla yükümlüdür.

c) Sanayi tesislerinde yan ürün olarak elde edilen ürünün yurt içinde akaryakıt olarak faaliyete konu edilmesi halinde, Kuruma bilgi verilmesini müteakip, teknik düzenlemelere uygun olanlar ulusal marker eklenmek üzere dağıtıcılara, uygun olmayanlar ise rafinericilerin olumlu görüş vermesi ve anlaşma sağlanması halinde rafinericilere teslim edilir.

d) Lisans sahipleri, akaryakıtı teknik düzenlemelere uygun olarak arz etmekle yükümlüdür.

e) Atık yağların geri dönüşümü, kullanımı ve imhası diğer mevzuatta belirtilen usul ve esaslara göre yapılır. Atık yağların geri dönüşümüyle elde edilen yağların piyasaya sunumunda ambalaj üzerine okunacak şekilde "ATIK YAĞDAN ÜRETİLMİŞTİR" ifadesinin konulması zorunludur.

f) Numunelerde yapılacak testlerde, ulusal markerin Kurumca belirlenen şart ve seviyede bulunmadığı ve alınan numunelerin laboratuvar analizi ile teknik düzenlemelere uymadığı tespit edildiğinde ilgili mevzuat hükümleri uygulanır.

g) Lisans sahipleri faaliyetlerini yürütürken çevreye zarar vermemek ve bu konudaki mevzuata uymakla yükümlüdür.

h) Dağıtıcı lisansı sahipleri, tescilli markaları altında yürüttükleri faaliyetlere ilişkin kalite-kontrol izlemesini etkin bir biçimde yapar; tescilli markaları altında faaliyette bulunan bayilerinin, yönetmelikte belirtilen teknik düzenlemelere uygunluğunu tetkik eder, bunlara ilişkin rapor tutar ve Kuruma bildirir.

Akaryakıt ile Harmanlanan Ürünler ve Katkı Maddeleri

Madde 8 — Saf biodizel ve etanolün akaryakıt ile harmanlama işlemini rafinerici ve dağıtıcı lisansı sahipleri yapar. Metil tersiyer bütül eterin harmanlama işlemi sadece rafinerici lisansı sahipleri tarafından yapılır. Harmanlanan akaryakıtın piyasaya sunumunda, ulusal markerin gerektiği şart ve seviyede bulunması zorunludur.

Biodizel dışındaki akaryakıtlar birbirleriyle karıştırılmaz.

Akaryakıtta katkı maddesi ilavesi sadece rafinerici, dağıtıcı ve ihrakiye teslim lisansı sahiplerince yapılabilir. Dağıtıcı lisansı sahipleri tarafından akaryakıtta ilave edilecek olan marker ve katkı maddelerinin ulusal markerin özelliklerini bozmayacak nitelikte olması zorunludur. Rafinerici, dağıtıcı ve ihrakiye teslim lisansı sahipleri, akaryakıtta ilave ettikleri marker ve katkı maddelerinin isimleri, özellikleri ve kullanacakları miktara, kullanım amacı ve çevreye olan etkileri hakkında uygulamaya başlamadan önce Kuruma bilgi verir.

Akaryakıt Üretimi

Madde 9 — Saf biodizel ve sanayi tesislerinde yan ürün olarak elde edilenler hariç, akaryakıt üretimi sadece rafinerici lisansı sahipleri tarafından yapılır.

Analiz Raporları

Madde 10 — Analiz raporları, ilgili teknik düzenlemede yer alan tüm analizleri kapsayacak şekilde;

a) Gümrük Müsteşarlığınca belirlenen gümrük idarelerinden yapılacak girişlerde; rafinerici, dağıtıcı ve ihrakiye teslim lisansı sahipleri tarafından,

b) Rafineri çıkışında; rafinerici lisansı sahipleri tarafından,

c) Lisanslı depolama tesislerine akaryakıt giriş ve çıkışında; depolama lisansı sahipleri tarafından, hazırlanır. Gümrük girişlerinde düzenlenecek analiz raporları gümrük beyannamesine eklenir.

Bu Yönetmeliğin ekinde yer alan akaryakıt analiz raporu,

a) Ihrakiye satışlarında; dağıtıcı, ihrakiye teslimi ve bayilik lisansı sahipleri tarafından,

b) Bayilere ve serbest kullanıcılara yapılan akaryakıt satışında; dağıtıcı lisansı sahipleri tarafından, hazırlanır.

Bayiler tarafından yapılan pompa harici akaryakıt satışlarına ilişkin olarak düzenlenecek analiz raporlarında en az ulusal marker ve varsa dağıtıcı marker test değerleri yer alır.

Analiz raporları, raporu ibraz eden lisans sahibi gerçek veya tüzel kişiyi temsile yetkili kişilerce imzalanarak, 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre düzenlenmesi gereken ilk belgeye eklenir. Analizlerin yapılmamış olması, doğurabileceği sorumluluğu ortadan kaldırmaz.

Denetimler kapsamında ya da ihbar ve şikayetler üzerine yapılacak laboratuvar incelemelerinde ilgili teknik düzenlemede yer alan tüm test ve analizler yapılır.

Akaryakıt haricindeki petrol ürünlerinin ve madeni yağın yurt içinde piyasa faaliyetine konu edilmesi halinde, beşinci madde hükümlerine uygunluk şartı aranır.

Laboratuvarlar

Madde 11 — Numunelerin analizi, akreditasyon kuruluşları tarafından akredite edilmiş sabit ve gezici laboratuvarlar vasıtasıyla yapılır.

Ölçüm ve Ayarlar

Madde 12 — Lisans sahipleri, petrolün temini ve satışına yönelik kantar, akaryakıt pompası, sayaç vb. donanımın bakım, ayar ve muayenesini, 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanununa dayanılarak çıkarılan diğer mevzuatta belirtilen usul ve esaslara uygun olarak yapmak, bu amaçla rapor tutmak ve bu raporları muhafaza etmekle yükümlüdür.

Kantar, akaryakıt pompası ve sayaç ayarlarının bozuk olması veya 6 ncı madde hükümlerine aykırılık nedeniyle akaryakıt tesliminin eksik yapıldığının tespiti halinde, lisans sahipleri tespit edilen miktar çerçevesinde talep edilecek zarar ve ziyarı ödemekle yükümlüdür. Kasıt unsurunun tespiti halinde ise Kanunun 19 uncu ve 20 nci madde hükümleri uygulanır.

Mecra ve Emniyet Şeridi

Madde 13 — İletim hatlarının her iki tarafında yüz metre mesafe ile boru hattı için gerekli tesisler, rafineriler ve lisanslı depoları sınırlayan alanlara göre beşyüz metre mesafe içerisinde oluşan mecra ve emniyet şeridi dahilinde herhangi bir risk doğurabilecek nitelikte yapılaşma, ziraî faaliyetler ve tehlikeli işler yapılamaz.

İletim tesisleri için mecra oluşturulur. Mecranın arz yüzeyinin asgari genişliği, boru hattının her iki kenarında onbeşer metreden az olamaz.

Lisans sahibi, mecra dahilinde tesis emniyetini sağlayıcı önlemleri alır. Ayrıca;

- a) Toprakta 30 cm den fazla derinliğe nüfuz eden makine ve cihazların kullanımı,
- b) Hafriyat, sondaj ve bina,
- c) Geçiş olarak işaretlenen yerler dışında dingil ağırlığı 10 tonu geçen taşıtların kullanımı, lisans sahibinden izin almaksızın yapılamaz.

Rafineri ve lisanslı depolar ile tüm iletim tesisleri için emniyet şeridi oluşturulur. Emniyet şeridi uygulaması, Mecra ve Emniyet Şeridi Dosyasının onayı sonrası başlar.

Emniyet şeritleri;

- a) İletim tesislerinde mecra yüzey sınırından başlamak üzere borunun iki tarafında en fazla 85'er metre,
 - b) İletim hatlarının boru hattı dışında kalan üniteleri ile rafineri veya lisanslı depolama tesisleri için dış duvardan başlamak üzere en fazla 500'er metre,
- olarak belirlenir; ancak, iletim tesisleri için her halükarda boru hattı merkezinden başlamak üzere 100 metreyi aşamaz.

İletim tesisleri emniyet şeridi içinde, boru hattı kesitinin merkezinden itibaren;

- a) 30 metre uzaklığa kadar elle kazı dışında hafriyat ve sondaj,
- b) 50 metre uzaklığa kadar;

I) Yanıcı, parlayıcı, patlayıcı, aşındırıcı maddelerin üretimi ve depolanması,

II) Boru hattına zarar verebilecek nitelik ve nicelikte, ateş yakılması, yanıcı, parlayıcı, patlayıcı, aşındırıcı maddelerin kullanımı,

III) Katodik koruma sistemi ile etkileşim yaratabilecek malzemeden bina,

IV) Yüksek ve orta gerilim trafolarının kullanımı,

V) Deniz, göl ve akarsu tabanlarının doğal yapısında değişiklik,

lisans sahibinden izin alınmaksızın yapılamaz.

İletim hatlarının boru hattı dışında kalan üniteleri ile rafineri veya lisanslı depolama tesisi emniyet şeridi içinde, dış duvardan itibaren 100 metre uzaklığa kadar;

a) Yanıcı, parlayıcı, patlayıcı, aşındırıcı maddelerin üretimi ve depolanması,

b) Tesise zarar verebilecek nitelik ve nicelikte ateş yakılması, yanıcı, parlayıcı, patlayıcı, aşındırıcı maddelerin kullanımı,

c) Katodik koruma sistemi ile etkileşim yaratabilecek malzemeden bina,

d) Yüksek ve orta gerilim trafolarının kullanımı,

e) Deniz, göl ve akarsu tabanlarının doğal yapısında değişiklik,

lisans sahibinden izin alınmaksızın yapılamaz.

Emniyet şeritleri, faaliyete başlama öncesinde tesis sahiplerince kamuoyuna duyurulur.

Mecra ve emniyet şeridi oluşturulmasında 2565 sayılı Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanunu hükümleri saklıdır.

Görevli Personelin Vasıfları ve Eğitimi

Madde 14 — Lisans sahipleri; tesislerin yapım ve işletilmesinde, görevinin gerektirdiği vasıf ve eğitime sahip personel istihdam eder, personelin görev tanımı ile eğitim sürelerini kapsayacak şekilde bir program hazırlar ve uygular.

Tesislerde görevli tüm personel; acil durum, yanıcı, patlayıcı sıvı ve gazların özellikleri ile potansiyel tehlikeler, yangınla mücadele ve ilk yardım konularında eğitilir. Ayrıca ilgili personel kendi görev alanlarında, belirli aralıklarla tekrarlanan uygulamalı eğitime tabi tutulur.

Acil Durumda Müdahale

Madde 15 — Lisans sahipleri, acil durum esnasında ihtiyaç duyulacak personel, ekipman, alet ve malzemeleri hazır bulundurur ve tesislerdeki potansiyel tehlikeler ve müdahale imkanları hakkında ilgili makamlara bilgi verir. Acil durum halinde, ilgili mevzuat doğrultusunda gerekli emniyet tedbirleri alınarak lisans sahiplerince müdahalede bulunulabilir.

Lisans sahipleri, etki alanındaki personel ve halkın tahliyesi ile diğer gerekli önlemlerin alınması için ilgili yerel makamlar ile koordinasyon sağlar.

Yürürlük

Madde 16 — Bu Yönetmelik, 20/12/2004 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme**Madde 17** — Bu Yönetmelik hükümlerini Başkan yürütür.

EK				
AKARYAKIT ANALİZ RAPORU				
Analiz Türü	Benzin Türleri	Gazyağı	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri
G.T.İ.P No	+	+	+	+
Ulusal Marker	+	+	+	+
Oktan Numarası Tayini RON ve MON	+			
Reid Buhar Basıncı*	+			
Otomatik Destilasyon	+			
Buhar Kilitlenmesi	+			
Oksijen Miktarı Tayini	+			
Polisiklik Aromatik Hidrokarbonlar			+	
Kükürt Miktarı Tayini	+	+	+	+
Kurşun Miktarı	+			
Setan Numarası Tayini**			+	
Setan İndisi Tayini			+	
Yoğunluk Tayini	+	+	+	+
Doktor Testi	+			
Bakır Şerit Korozyon Testi	+	+	+	+
Oksidasyon Kararlılığı Testi	+		+	
Sakızlanma Noktası Tayini	+			
Parlama Noktası Tayini		+	+	+
Akma Noktası Tayini				+
Su ve Tortu Tayini			+	+
Mikro Karbon Kalıntı Tayini			+	
Kül Tayini			+	+
Viskozite Tayini Saybolt/Kinematik		+	+	+
Yanma Testi		+		
CFPP*			+	
Saybolt Renk Tayini	+	+		
Donma Noktası Tayini		+		
Benzen	+			

* Benzin türlerindeki Reid Buhar Basıncı değeri ile motorin türlerindeki CFPP değerinin yaz dönemi 01 Nisan / 30 Eylül (± 20 gün) kış dönemi ise 01 Ekim / 31 Mart (± 20 gün) olarak kabul edilir.

** Setan Numarası Tayin Testi 2007 yılından itibaren geçerli olacaktır.

(+) Yapılması gerekli analizler